

על הדיאלוג הבובריאני

כתב: בן הכט

כשהתבקש הפילוסוף מרטין בובר לסכם לקראת סוף חייו את עיוניו בשבילי מחקר הדיאלוג הוא ענה שאי אפשר לדעת את תכלית האדם ואת אושרו רק על סמך עיון. תובנה ממשית נוצרת, טען בובר, אך ורק מתוך דיאלוג, מפגש של חוכמה ודעת שנסמכים על ניסיון חיים. במילותיו של בובר:

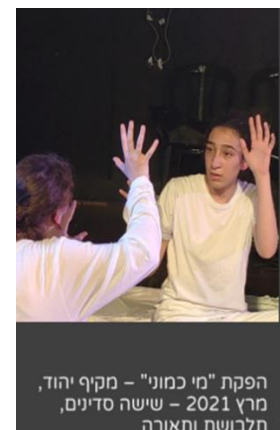
אם יוטל עלי להודיע לשואל [...] על עיקר מסקנתם של ניסיוני ועיוני הרי התשובה היחידה שבידי [...] היות אדם משמע היות היצור ההוה נוכח.

מה הסבר היות אדם "יצור ההוה נוכח"? היותו אדם הנמצא, על פי בובר, בדיאלוג. דיאלוג, לתפיסתו, זהו מצב שבין האדם לבין העולם, שבה מתאפשרת לאדם הזדמנות להכיר את עצמו מתוך התקרבות מודעת, סקרנית, קשובה פתוחת לב ופקוחת עין אל מהותו של הדבר שעימו הוא נפגש – העולם או אדם אחר. תוך כדי המצב הדיאלוגי הזה האדם חווה בו זמנית את העולם, את האחר אך גם את המחסומים הפנימיים שלו, את הסבך שבנפשו, קיבועי מחשבתו, הדעות הקדומות הקיימים בתוכו. המפגש הדיאלוגי האמיתי של אדם עם העולם ועם האחר מאופיין ביכולת להיות נוכח ללא שריון המחשבה, וללא צורך להגן על צורות חשיבתו המקובעות. בובר מסביר, שכל אחד מאיתנו נתון בתוך שריון שייעודו להוות תריס מצער בפני כניסתם של אותות שמתרגשים ובאים אלינו תמיד ללא הפסק. חיים משמעים להיות נקרא על ידי האחר כל הזמן. אבל למורת רוחנו, טוען בובר, אנחנו משכללים בעת החדשה כל הזמן את מנגנון-המגן שלנו, וכל אחד מאתנו נתון בתוך שריון, שכמעט אין אנו מרגישים בו כבר מחמת ההרגל. אדם צריך לשאוף להיות בדיאלוג, משמע לחפוף להיות נקרא על ידי האחר, ולהיות פתוח לקרוא את האחר. רק כך יכול האדם להשתחרר מהשריון החוסם ממנו את חווית העולם. רק כך יכול האדם להיות הוה נוכח במשמעות של להניח בצד מחשבות קדומות על המציאות ולפגוש את המצוי, הקיים, הישנו מתוך קשב חושיו שלו. רק בצורה כזו, דיאלוגית אמיתית, מסביר בובר, מתאפשר לאדם להיות נוכח בהווה. בשעה שמצב דיאלוגי כזה מתקיים במחיצת אדם אחר היעדרה של דעה קדומה מאפשרת לו להיות עם האחר כפי שהוא, ולא כפי שחשב אודותיו טרם המפגש. יתרה מכך, ברגע שאדם מאפשר לעצמו להיות במצב דיאלוגי עם האחר הוא גם מאפשר לעצמו לפגוש דרך המפגש עם האחר גם את עצמו. לראות באחר פן שלו עצמו.

דיאלוג בובריאני הוא מפגש של נכונות להכיל במבט ובקשב החושי של האדם את הדברים כפי שהם, כמיטב יכולתו ובכך לגרות רגישות הרדומה בו. במצב דיאלוגי כזה האדם מתעורר. ההתעוררות נחוות כתחושת "אני". בובר מכנה מצב נפשי דיאלוגי כזה "שרוי בזיקה". האדם

"השרוי בזיקה" יוצר אקלים בין-אישי אשר מכונה במילה המורכבת מחיבור של שתי מילים: אני-אתה.

בהיותנו במצב דיאלוגי, מבהיר בובר, אנו מרגישים, מבינים ונותנים לאחר להרגישנו ולהבינו. שנינו, המצויים בדיאלוג הופכים בבחינת נוכחים ובכך "אנו מציצים בשוליו של האתה הנצחי, שומעים אנו את משק ריחופו של כל אחד ואחד." (מרטין בובר, בסוד שיח, עמ' 14).

הפקת "מי כמוני" – מקיף יהוד,
מרץ 2021 – שישה סדינים,
תלבושת ותאורה